

NOBEL EKONOMİ ÖDÜLLERİ

İktisat bilimi alanında dünyanın en prestijli ödülü kabul edilen Nobel İktisat ödülü, İsveç Kraliyet Bilimler Akademisi tarafından, 1993 yılında Robert **Fogel**'a (Chicago Üniversitesi, ABD) verilmiştir. Fogel, bu ödüle "*İktisat Tarihini Nicel Yöntemleri ve Uygulamalı İktisat Teorisiyle Yeniden Ele Alarak Kurumsal ve Ekonomik Değişimi Açıklamasındaki katkılarından*" dolayı layık görülmüştür.

ROBERT FOGEL-1993 NOBEL EKONOMİ ÖDÜLÜ

Yaşam Öyküsü: New York'a dört yıl önce göç etmiş Rus bir ailenin çocuğu olarak, 1926'da doğmuştur. Ebeveyni maddi zorluklara rağmen Amerika kıtasına varmasından kısa bir süre sonra, tamamen fizik gücüne dayanan bir işletme kurmuştur. Fogel ailesi, 1929 Buhranı'nın yıkıcı etkisine rağmen belli bir refah ve güven içinde yaşamıştır. Büyük Buhran esnasında abisinin ve kolej arkadaşlarının entelektüel tartışmalarının etkisi altında kalmıştır. Ailesi, onu ve kardeşini okumaya yönlendirmiştir. 1932-1944 yılları arasında, öğrencisi bulunduğu kamu okullarında, bilimsel yeteneği keşfedilmiştir. Üniversitede Amerikan Demokratik Gençlik hareketinin başkanlığını yapmıştır. Üniversite yıllarında evlendiği eşi Enid, moral, maddi ve mesleki konularda en büyük destekçisi olmuştur. 2013 yılında Oak Lawn Illinois'de kanser hastalığından ölmüştür.

Eğitim-Kariyer: 1948 yılında Cornell Üniversitesi'nden mezun olmuştur. 1960 yılında Colombia Üniversite'sinden master derecesini ve 1963'de John Hopkins Üniversitesi'nden doktora derecesini almıştır. Cornell Üniversitesi'nde eğitim gördüğü yıllarda fizik ve kimyaya olan ilgisi azalarak, iktisat ve tarih alanlarına yönelmiştir. Kendi söylemine göre; iktisadi istikrarsızlık ve eşitsizlik sorunlarına cevap bulabilmek için, çağlar boyunca teknolojik veya kurumsal değişimleri belirleyen güçleri keşfetmek üzere tarih ve iktisat eğitimlerini birleştirebileceğine inanmıştır. Colombia'da özellikle iki kişiden etkilenmiştir; mikroekonomi hocası olan Stigler ve iktisat tarihi hocası olan Goodrich. Zaten Fogel'in tez olarak Union Pacific demiryolu hattının kurulmasının ortaya çıkardığı sorunlar üzerine çalışması, Goodrich'in önerisi üzerinedir. Yine O'nun tavsiyesi ile kendisini kantitatif tarih çalışmalarında yönlendirebilecek en iyi iktisatçı olan Kuznets'in yönetiminde eğitim görmek için John Hopkins Üniversitesine girmiştir. John Hopkins'te, A. Lerner, F. Machlup, E. Domar veya T. C. Lui gibi çok sayıda prestijli hocadan etkilenmiştir ama onu en fazla Kuznets etkilemiştir. Kuznets de onun tezini yönetmeyi kabul etmiştir. 1981 yılında da Stigler'in yerine Chicago Üniversitesi Amerikan Kurumları Kürsüsü'nün başına geçmiştir.

İktisat Bilimine Katkıları: Araştırmaları iki yönde toplanmıştır; bunlardan birincisi bilimsel ve teknolojik yeniliklerin, hükümet politikalarının ve kurumların değişmelerinin ekonomik büyümeye etkisinin ölçülmesi, ikincisi ise uzun dönemli tarihsel sürecin incelenmesinde matematik modellerin ve istatistik yönetimlerin daha sık kullanılmasını teşvik amacına ilişkindir. Bunların geleneksel yaklaşımlara göre üstünlüğünü göstermek istiyordu ve bu amaç doğrultusunda Fogel'in ilk önemli katkısı, 1964 yılında Amerikan demiryollarının iktisadi büyümeye katkısını incelediği kitabıyla olmuştur. Bu kitap-taki vazgeçilmezlik aksiyomu ile yani demiryollarının 19. yüzyılda Amerikan büyümesi için vazgeçilmez olduğu hipotezi ile hesaplamıştır. Tartışmaya yer vermeyen bu iddia, ulaşım alanında başka çözümlerin aranmasına olanak bırakmamıştır. Fogel hiçbir bilimselliğe dayanmayan akıl yürütmelerle mücadele etmiştir. Bu amaçla tezleri sınamak için ekonometrik nedensellik testlerinden de yararlanmıştır. Bu çalışma ile ekonomik kalkınma için öncü sektör gerektiğini söyleyen Rostow'u ve demiryolu sektörünü Amerika büyümesinin temeli olarak gören anlayışı yanlış bulmuştur. Diğer katkısı ise Amerikan köleciliği üzerine olmuştur. Yaptığı araştırma ile köleciliğin yalnızca köle maliyeti arttıkça, verimliliklerinin arttığını söyleyen iç çelişkilerden değil, siyasal faktörlerden etkilenecek çöktüğünü bulmuştur. Üçüncü katkısı ise beslenme ve verimlilik arasındaki ilişkiyle büyümeyi daha iyi açıklayabilmesi olmuştur.